

Prethodno priopćenje

UDK 268(100)(063)
261.136.1:268](100)(063)

ZASJEDANJE MEĐUNARODNOG KATEHETSKOG VIJEĆA (COINCAT)

• Marko Pranjić •

Od 20. do 26. rujna 1992. održano je osmo zasjedanje Međunarodnog katehetskog vijeća u kući Sestara rosminijanki u Rimu, Via Aurelia 773. Zasjedanje je sazvaio kardinal Jose T. Sanchez, prefekt Kongregacije za kler unutar koje djeluje Međunarodno katehetsko vijeće kao konzultativno tijelo. Tema susreta je bila: "Inkulturacija vjere i katehetski govor". Studijsko razmišljanje o ovoj problematici zaželjeli su sami članovi COINCAT-a. Na osnovi upitnika što ga je prije godinu dana razaslao generalni tajnik COINCAT-a D. Cesare Bissoli, SDB, svi su članovi napisмено dostavili svoje mišljenje o ovoj temi. Od toga je onda prof. Bissoli načinio radni dokument pod naslovom: "Inkulturacija vjere i katehetski govor. Neka razmišljanja i prijedlozi". Kada se zna da se ovo konzultativno tijelo sastoji od osmorice nadbiskupa, dvojice biskupa, četrnaest teologa, dvije redovnice i dva laika, onda je lako pretpostaviti da nisu bili prikraćeni ni teorija ni praksa, a ponajmanje sveopća svjetska zastupljenost mišljenja o ovoj tako aktualnoj katehetskoj problematici.

Radu COINCAT-a pridružili su se i uzoriti kardinal Josef Ratzinger, prefekt Kongregacije za nauk vjere, njen tajnik msgr. Sepe te bečki pomoćni biskup msgr. Christoph Schönborn. Ovi posljednji su izvijestili znanstveni skup o Katekizmu Katoličke crkve koji bi trebao izići tijekom ove građanske godine. Intervente kardinala Ratzingera, msgr. Schönborna i msgr. Sepea na ovu temu, a radi što cjelovitijeg informiranja naše katehetske javnosti, donosimo na stranicama ovog broja "Kateheze".

Sam radni dokument od kojeg je u svome razmišljanju krenuo COINCAT sastojao se od tri dijela: (1) U dosluhu s iskustvom: Analiza situacije, (2) Problemi, mogućnosti, kriteriji inkultu-

racije vjere uz pomoć kateheze: Izazovi i (3) Operativni prijedlozi za odgoj i obrazovanje u vidu kateheze u službi inkulturacije vjere: Zadaci. Tridesetak predstavnika različitih biskupskih konferencija radilo je u 4 jezične skupine: engleskoj, francuskoj, španjolskoj i talijanskoj, a plodove svog razmišljanja svaki dan su stavljale na raspolaganje svim sudionicima putem rada u asembleji.

Budući da se dokument sastojao od 13 poglavlja, svako zasjedanje jezične skupine trebalo je obraditi po dva poglavlja koncentrirajući se na središnje ideje dokumenta i tražeći ono što nedostaje ili uočavajući ono što je previše rečeno, što je onda opet bilo "provjetravano" na asembleji kako bi se maksimalno dotjeran tekst mogao predati Kongregaciji za nauk vjere koja će ga onda tijekom naredne građanske godine izdati za opću Crkvu.

Kao obično u materijalima te vrste, i u ovome se polazi od samog opisa problema koji u različitim situacijama poprima i različita obilježja ne gubeći iz vida ono što je pozitivno, ali ni ne zatvarajući oči pred negativnim pojavama. Konstatirano je da nije uvijek i svugdje jasno što se razumijeva pod pojmom *inkulturacija vjere*, kako nastaje i kako se podržava proces inkulturacije, kako i na koji način evaluirati ovaj proces. Često se pod inkulturacijom razumijeva površna i vanjska prilagodba, više kroz obrede i vanjske znakove, a manje kroz stvaranje nove svijesti i novog mentaliteta. Ne razlikuju uvijek i svugdje vjeru kao dar Božji od njenog kulturološkog izražavanja. Nedostatak adekvatne izobrazbe svećenika odnosno vjeroučitelja daljnji je element koji usporava pravilan proces inkulturacije vjere.

Boga ne samo da ne može iscrpiti niti jedna kultura, nego on svaku od nje obogaćuje na njoj svojstven način. U tom smislu vrlo su znakovite neke inicijative koje se odražavaju i na području teoretske refleksije i prakse koja nastaje na njoj. Nitko više nije zadovoljan time da ponavlja nekada i negdje sačinjene vjerske "formule" bez obzira na to koliko one bile teološki zasnovane.

Pozitivni znakovi inovacije na ovome području jesu ozbiljni studij i izobrazba katehetskih djelatnika, polako ali ipak uporno stvaranje izvornih katehetskih pomagala, prožimanje kateheze i autohtonih slavlja, povezanost Biblije, liturgije i pučke pobožnosti, maksimalno respektiranje drugih religija, valoriziranje procesa inkulturacije kao didaktičkog načela na području izobrazbe, nastojanja oko iznalaženja novih katehetskih govora i komuniciranja vjere, ne gubeći iz vida one koji su se u povijesti pokazali učinkovitima.

Posebnu su pozornost sudionici skupa pokazali prema sredstvima javnog priopćavanja, logici njihova nutarnjeg funkcioniranja, njihovu utjecaju na stvaranje masovne kulture, njihovu laganu, zabavnom i zanimljivom govoru, ali i njihovoj ograničenosti u prenošenju cjelovita vjerničkog sadržaja, njihovu pristupu koji je ponekad idiličan, nekad previše selektivan, a katkada stvarno i ne postoji.

Kad je pak bilo riječi o izazovima što ih pred katehezu postavlja pitanje inkulturacije vjere, konstatalo se da postoji velik raskorak između evanđelja i suvremene kulture u mnogim narodima, a to je povezano sa samom logikom ovog procesa. Kateheza naime ima dužnost, među inim, posredovati vječne sadržaje sredstvima koja su ograničena i trenutačno značajna. Ista kateheza se obraća naslovniciima koji su izloženi različitim kulturnim utjecajima, imaju različite vizije života, povijest, svjetonazore, gledanje na duhovne vrednote sve do tvrdnje "Bog ničemu ne služi", "Bog je nemoćan". S druge pak strane, postoje i signali Duha koji od ljudi čine radikalne svjedoke ne samo riječi nego i djela, ne samo na karitativnoj razini nego i na razini umjetničke kreacije, intelektualnog prodora, predanoga društvenog služenja, besprijeorne zauzetosti za brata čovjeka. Tako se zapravo došlo do poimanja inkulturacije kao uspelog izražaja vjere shvatljivog i prihvatljivog svima te u isto vrijeme homogenog s njihovim životnim okruženjem tako da izvornost objavljene istine gubi na novosti i specifičnosti.

Teološko uporište svake inkulturacije bilo je i ostalo utjelovljenje (inkarnacija!) božanske Riječi. Od onoga momenta otkad je Riječ postala tijelom, svaki navještaj božanskoga mora biti utjelovljen ako želi biti za čovjeka čitljiv i spasonosan. Katehetski čin kao čin inkulturacije vjere po svojoj je naravi dijaloški čin koji se događa između poruke i naslovnika a pomoću određenog govora te uz posredstvo vjeroučitelja. To je ono što prethodi zadacima Crkve s obzirom na mjesto i ulogu katehizacije u inkulturaciji vjere.

Prije svega to je metanojski stav ili dubinski obrat čovjeka Bogu odnosno čovjeka čovjeku na nov način, u novom obliku primjerenu suvremenu čovjeku. U tom smislu COINCAT savjetuje pokretanje "pilot iskustava" inkulturacije vjere, bilo u katehezi, bilo u liturgiji, posredstvom dobro smišljenog programa koji omogućava sudjelovanje različitih crkvenih funkcija (pastiri, zajednice, eksperti); stvaranje takve kapilarne kateheze koja će onemogućiti najveću zapreku inkulturacije - neznanje i površnu infor-

maciju te maksimalno uključivanje teologa stručnjaka, pojedinih katehetskih centara i drugih sličnih ustanova. Naravno, ovakva postavka će onemogućiti "izbirljivost" u pristupu objavljenim sadržajima ili nijemost pred nekima od njih.

Što se pak tiče metodologije, ona ni u kojem slučaju nije zanemariva na ovom području pa će služiti prebrođavanju ponora koji je u mnogim krajevima nastao između vjere i kulture tako što će u katehetski proces djelotvorno uključivati naslovnike kateheze. Njegovat će adorativni stav prema Riječi, ali će imati otvoreno srce i pamet pred konkretnom ljudskom stvarnošću, nikad ne gubeći iz vida komunitarni vid katehetskog postupka. Što se pak tiče jezika kojim će se služiti, ne zanemarujući biblijski, tradicijski, simbolički, posegnut će i za onim narativnim oslonjenim na materijalne, tjelesne, spacijalne, vremenske znakove (voda, ulje, svijeća, polaganje ruku, tjelesno izražavanje, boje...). To neće priječiti da bude upotrebljen i konceptualni govor tamo gdje je on prikladniji, naročito kad se bude radilo o egzaktnom izražavanju nekog pojma, interpretaciji neke poruke, definiranju određenog sadržaja premda će ova vrst komunikacije trebati tražiti i svoje nove izražajne oblike razumljive suvremenu čovjeku.

Što se pak tiče oblika kateheze, budući da se vjera odnosi na cjelovita čovjeka, kateheza će ostati otvorena različitim oblicima komuniciranja. Po svemu sudeći najviše će trebati njegovati onu namijenjenu odraslima koji su u stanju dijalogizirati i vični su prilagodbi. Ništa manje neće biti njegovan niti onaj oblik kateheze koji se događa putem liturgije odnosno unutar liturgijskog čina u sklopu homilije.

Kao uvijek i u svakom katehetskom razmišljanju i u ovome se došlo do zaključka da je kateheta veoma važan faktor bez obzira na funkciju koju obnaša u kršćanskoj zajednici. On prvi treba naučiti kako evanđeosku poruku prilagoditi slušateljstvu koje je različito i po dobi, i po kulturi, i po jeziku, i po narodnosnoj pripadnosti, i po društvenim afinitetima, i po filozofskom senzibilitetu. Na razini *znanja* strebat će nadići čisto formalističko shvaćanje dokumenata vjere, a okrenuti se onome koji ima smisao za život, konkretnu ljudsku situaciju. Otuda i potreba za ozbiljnim poznavanjem teološke nauke kao pritetelovljena razmišljanja nad ljudskom stvarnošću u svjetlu božanske objave. Na razini pak *čitanja* kateheta će biti osposobljen za dijaloški i inkulturirajući pristup kroz poznavanje iskustava drugih, što će ga onda poticati da i sam bude kreativan u svome navještaju. Didak-

tički postupak će mu omogućiti da i sam shvati bogatstvo i raznolikost katehetskog procesa koji u isto vrijeme ima u vidu i sadržaje, i odnose, i stavove, i ponašanja, i različite govore. Zato u njegovu odgoju neće biti mjesta za neinkulturiranost, apstraktnost, nastranu intimnost, monolog. Naprotiv, cijeli proces formiranja vjeroučitelja ići će za tim da mu omogući takvu uronjenost u otajstvo vjere - zasnovane na utjelovljenoj Riječi - koja će mu omogućiti krajnju kreativnost po kojoj nam je utjelovljena Riječ i prepoznatljiva, ali nas u isto vrijeme i nadahnjuje.

Bogatstvo razmišljanja na ovu temu, proisteklo iz različitih kultura, u dodiru s različitim vjerama, pa i konfesijama, u ozračju različitih afiniteta, a među inim izazvano i postavkama određenih sekta koje naveliko bujaju na svim stranama svijeta, bit će proslijeđeno na Kongregaciju za kler koja će, najvjerojatnije tijekom naredne godine, načiniti dokument za cijelu Crkvu o mjestu i ulozi kateheze u procesu inkulturacije vjere.
